

Voskuil gegn Hollandi
Dómur frá 22. nóvember 2007
Mál nr. 64752/01

10. gr. Tjáningarfrelsi
5. gr. Réttur til frelsis og mannhelgi

Fjölmiðlar. Skylda til að upplýsa um heimildarmann. Óhlýðni við lögþæta skipun dómstóls.

1. Málsatvik

Kærandi, Kurt Voskuil (f. 1975), er hollenskur blaðamaður, búsettur í Amsterdam. Í mars árið 2000 fann lögreglan í Amsterdam mikið magn vopna í íbúð. Ástæða þess að lögreglan fór inn í íbúðina var sú að tilkynnt hafði verið um vatnsleka. Í kjölfarið voru þrír menn dæmdir fyrir vopnasmygl. Kærandi skrifaði tvær greinar um málið í dagblað í september sama ár. Þar leiddi hann að því líkur að lögreglan hefði staðið fyrir vatnslekanum og notað hann sem átyllu til þess að komast inn í íbúðina. Kærandi kvaðst hafa heimildir innan lögreglunnar fyrir þessu en nafngreindi ekki heimildarmann sinn.

Í réttarhöldum yfir ætluðum eigendum vopnanna var kærandi kvaddur til sem vitni og hann krafinn um að skýra frá nafni heimildarmanns síns, enda væri það ekki aðeins nauðsynlegt með hagsmuni sakborninganna í huga, heldur einnig vegna almannahagsmuna. Kærandi neitaði og vísaði til réttar síns að vernda heimildarmenn sína. Með vísan til þess að hann hefði óhlýðnast skipun dómstóls var hann úrskurðaður í allt að 30 daga varðhald og tafarlaust settur í varðhald. Kærandi fékk afrit af ákvörðun dómara um varðhald tveimur sólarhringum eftir að hún var tekin. Hann lagði fram kröfu fyrir dómi til að hnekkja henni en var hafnað. Einn dómara sem kváðu upp þann úrskurð sat einnig í dómnum sem úrskurðaði um varðhaldið. Eftir tvær vikur var kærandi látinn laus með vísan til þess að frekari gögn málsins hefðu leitt í ljós að framburður kæranda um heimildarmann innan lögreglunnar væri ótrúverðugur.

2. Meðferð málsins hjá Mannréttindadómstólnum

Kæran

Kærandi taldi umrædda ákvörðun dómstólsins um varðhald brjóta gegn rétti hans til að halda nafni heimildarmanns síns leyndu sem nyti verndar 10. gr. sáttmálans. Jafnframt vísaði hann til þess að landslögum hefði ekki verið fylgt þegar honum var tilkynnt um ákvörðun dómstóls um varðhaldið, en það fæli í sér brot á 1. mgr. 5. gr.

Niðurstaða

Að því er varðar 10. gr. sáttmálans taldi dómstóllinn að ákvörðun um varðhald kæranda vegna synjunar hans um að upplýsa um heimildarmann fæli í sér takmörkun á tjáningarfrelsi hans. Takmörkunin hvíldi á lagaheimild og stefndi að lögþætu markmiði. Réttur blaðamanna til þess að halda nöfnum heimildarmanna sinna leyndum væri hins vegar grundvallarþáttur í fjölmiðlafrelsi og mætti aðeins skerða vegna knýjandi almannahagsmuna. Fallist var á að tilgangur hollenska dómstólsins með ákvörðuninni hefði annars vegar verið að tryggja að sakborningar í refsimálinu sem voru ákærðir fyrir vopnasmygl fengju réttláta málsmeðferð og hins vegar að standa vörð um traust almennings á heilindum lögreglunnar. Dómstóllinn væri ekki bær til þess að meta hvort fullyrðingar sem fram komu í skrifum kæranda væru sannar. Hins vegar væri efni skrifanna þess eðlis að það ætti erindi til almennings. Dómstóllinn furðaði sig á því hversu lengi kærandi þurfti að sæta varðhaldi og taldi það til þess fallið að draga úr vilja fólks sem hefði réttar og mikilvægar upplýsingar um vafasama hluti til þess að ræða við fjölmiðla. Niðurstaða dómstólsins var einróma sú að brotið hefði verið gegn 10. gr. sáttmálans.

Að því er 1. mgr. 5. gr. varðaði mótmælti hollenska ríkið því ekki að það væri andstætt landslögum að kærandi fékk afrit ákvörðunar um varðhald svo seint. Var því einróma talið að brotið hefði verið gegn 1. mgr. 5. gr. sáttmálans.

Dómstóllinn dæmdi kæranda engar miskabætur. Málskostnaður var ekki greiddur þar sem kærandi stóð ekki straum af honum sjálfur heldur vinnuveitendur hans.

Einn dómari skilaði séráliti.